

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

SG
DGLZ

Deadline: xx-xx-201x

DMO-TEAM C

Ontworpen door

(10)(2e)

T
M

Datum document

27-06-2020

Kenmerk

1716797-207809-DMO

Bijlage(n)

nota

(ter voorbereiding van een overleg)

Betreft informeel gesprek (10)(2e) en DGLZ met VNG
Vergaderdatum en tijd 29-06-2020 van 18.00 – 19.30 uur
Vergaderplaats Ministerie van VWS

Paraaf directeur

1 Aanleiding en doel overleg

De (10)(2e) (10)(2e), en de nieuwe directeur van de VNG, (10)(2e), hebben naar aanleiding van kennismakingsgesprek afgesproken in een benen-op-tafel gesprek verder te praten met de VNG over ontwikkelingen in het sociaal domein.

2 Deelnemers overleg

(10)(2e) - (10)(2e)
(10)(2e) - DGLZ
(10)(2e) - VNG
(10)(2e) - VNG

3 Te bespreken punten

1. Voldoende financiën voor gemeenten voor sociaal domein
2. Sturinginstrumenten van rijk en gemeenten
3. Knelpunten in de uitvoering
4. Ondersteuning gemeenten
5. Overige besprekpunten

4 Advies en toelichting

1. Hoe kunnen VWS en VNG/gemeenten elkaar steunen om voldoende financiën voor het sociaal domein te krijgen?

DMO-TEAMC

Kenmerk

1716797-207809-DMO

Toelichting

- VNG maakt zich ernstig zorgen over de financiën van gemeenten. Op 2 juli is er AO Financiële verhoudingen in de TK en daar heeft VNG op verzoek TK een position-paper voor gemaakt.
(https://vng.nl/sites/default/files/2020-06/2020-06-vng-position-paper-voor-het-ao-financiële-verhoudingen-defdef_0.pdf)
- Veel zorgen over tekorten gemeentefonds (opschalingskorting, tekorten sociaal domein, effecten Corona) en de maatschappelijke effecten voor kwetsbare huishoudens
- Voor uitvoering van Jeugdwet worden ondanks reeds ontvangen compensatie voor 2019,2020,2021, vanaf 2022 grote tekorten verwacht (jeugd 1 miljard)
- Voor Wmo leidt Abonnementstarief volgens gemeenten tot groter (oneigenlijk) beroep op hulp bij huishouden.
- Gemeenten pleiten er voor ook gebruik te kunnen maken van investeringsfonds van Kabinet

Voorstel voor reactie

- Dit kabinet heeft gemeenten al gecompenseerd voor jeugd (1 mld voor 2019,2020,2021) en er loopt onderzoek naar extra kosten vanaf 2022.
- Voor Wmo is er de monitor Abonnementstarief die in 4^e kwartaal wordt opgeleverd. Ook extra geld voor dak- en thuislozen 200 mln.
- Voor compensatie corona is een voorschot gegeven van € 144 mln en zijn de volgende afspraken gemaakt:
 - 1) Gemeenten bieden zorgaanbieders (Wmo en Jeugdwet) omzetgarantie (tot 1 juli)
 - 2) Gemeenten vergoeden meerkosten die zorgaanbieders a.g.v. de coronamaatregelen maken. Het Rijk compenseert gemeenten (tot 31 december 2020)
 - 3) Rijk en gemeenten maken afspraken over evt. compensatie van inhaalzorg.
- Ligt niet in de verwachting dat dit Kabinet (buiten compensatie Corona) nog extra middelen beschikbaar stelt voor uitvoering Wmo en Jeugd
- Voor volgende Kabinet kan op basis van lopende onderzoeken naar tekorten gemeenten wel gekeken worden naar extra geld in combinatie met beheersing uitgaven. Input voor nieuw regeerakkoord/bestuursakkoord
- Gewezen kan worden op de commissie Halsema die zich richt op effecten voor kwetsbare groepen.

2. Welke sturingsmiddelen hebben gemeenten en rijk om kosten voor uitvoering Wmo en jeugd beheersbaar te houden

- a. Wat kan het rijk doen?
- b. Wat kunnen gemeenten doen?

Voorstel voor reactie

- Op dit moment lopen er naast onderzoek naar uitgaven ook initiatieven over reikwijdte jeugdhulpplicht en Wmo-voorzieningen (schrappen hulp bij huishouden/terugdraaien Abonnementstarief). Deze initiatieven bieden wellicht richting om voorzieningen wettelijk meer te begrenzen. De ervaring laat zien dat gemeenten moeite hebben om dit zelf te doen

- Samen met VNG is AEF dit voorjaar gestart naar onderzoek noodzaak van extra structurele middelen bij een doelmatige en doeltreffende uitvoering. AEF onderzoekt ook 20 maatregelen om uitgaven van de Jeugdwet te beperken, waaronder de reikwijdte jeugdhulpplicht en die ondersteunend zijn aan het advies van het expertiseteam reikwijdte van de VNG. Het gaat om:
 - Het verbeteren van de kwaliteit van de triage van de toegang
 - Invoeren van een Afwegingskader Gebruikelijke hulp Jeugdwet
 - Inperken van de 'outreaching' activiteiten van gemeenten
 - Actief contractmanagement
- Ook kan nog eens gekeken worden financiering gemeentefonds (trap-op/trap af systematiek) en mogelijkheden voor eigen inkomsten van gemeenten (belastingen).
- De studiegroep interbestuurlijk en financiële verhoudingen (o.l.v. oud-DG Bernard ter Haar) komt met aanbevelingen over betere en constructievere samenwerking tussen overheden.
- De visitatiecommissie financiële beheersbaarheid Sociaal Domein helpt individuele gemeenten grip te krijgen en te houden op hun uitgaven in het sociaal domein. De uitkomsten zijn primair bestemd voor de gemeenten, daarnaast verschijnen er algemene tussenrapportages en is er een klankborggroep ingericht.
- Meer regionale samenwerking in jeugdwet kan tot vermindering uitvoeringskosten leiden bij gemeenten
- Gemeenten kunnen de toegang tot voorzieningen strakker organiseren en meer investeren in preventie en samenwerking in uitvoering (ook met zorgverzekeraars)
- Gemeenten kunnen voorzieningen aanbieders anders financieren (géén PxQ, maar meer budgetfinanciering)

DMO-TEAM C
 Kenmerk
 1716797-207809-DMO

3. Knelpunten in de uitvoering bij gemeenten.

Toelichting

- VNG is van opvatting dat er veel op de gemeenten afkomt vanuit het departement aan implementaties en dat dit veel vraagt van de gemeenten.
- VNG/gemeenten kunnen hier niet altijd op sturen hierop, hiermee de uitvoerbaarheid van dit soort zaken in het geding kom. Daarnaast ontbreekt het aan voldoende middelen om goed ondersteuning te bieden
- Bij invoering Abonnementstarief maar ook op andere dossiers spelen keer op keer problemen in de uitvoering (waaronder ICT-problemen bij CAK). Deze uitvoeringsproblemen worden vaak ook politiek, waardoor het vaak nog lastiger wordt om tot goede oplossingen te komen.
- Ook invoering van PGB 2.0 leidt tot uitvoeringsvraagstukken over regie. Minister de Jonge wil één regie-organisatie voor financiën en zorg en deze bij rijk neerleggen. Uitvoering en beheer PGB blijft bij SVB

Voorstel voor reactie

- Aangeven dat veel beleidswijzigingen vaak vastlopen in de uitvoering (ICT). Ondanks toetsing vooraf blijkt de uitvoering weerbarstig. Dit wordt inderdaad vaak politiek als burgers de dupe worden.
- Vaak is er voor implementatie meer tijd nodig dan de politiek geeft, naast soms ingewikkelde vraagstukken in uitvoering. Belangrijk om hier lessen uit te trekken bij maken nieuw beleid.

- Ook ICT-systemen zullen op termijn flexibeler (moeten) worden en beter op elkaar aansluiten. Nu moeten te veel partijen ICT aanpassen, zonder dat hier regie op zit. VWS pakt nu steeds mee regie op de uitvoering (ICT) via Informatieberaad zorg.

DMO-TEAM C
Kenmerk
1716797-207809-DMO

4. Ondersteuning gemeenten

- Mogelijk komt ook nog punt aan de orde dat gemeenten "last" ervaren van vele aparte programma's van ministerie van VWS zonder integrale ondersteuning.

Voorstel voor reactie

- De aparte programma's zoals Zorg voor de Jeugd, Geweld hoort Nergens Thuis en Langer Thuis zijn nodig om de inhoudelijke zorgvernieuwing te stimuleren en het lerend vermogen te versterken. OZJ is bijvoorbeeld bij de VNG gepositioneerd en wordt volledig door VWS gefinancierd. Het zou echt veel te ver voeren om VNG daarenboven nog financiële middelen te verstrekken voor coördinatie van die ondersteuning. Daar ligt een taak voor de VNG als serviceorganisatie van en voor gemeenten.
- U kunt aangeven dat gemeenten/VNG bij decentralisatie al flink zijn ondersteund en nog steeds is ondersteuning blijikbaar nodig. Gemeenten hebben ook een eigen verantwoordelijkheid voor implementatie nieuw beleid. Nu wordt veel ondersteuning geboden met geld van VWS. Belangrijk is dat gemeenten zichzelf beter organiseren en gezamenlijk noodzakelijke programma's organiseren ter verbetering van hun uitvoering of ter ondersteuning van implementatie van beleid. Betekent ook aan de gemeentekant zorgen voor voldoende centrale, financiële armslag daartoe. Zodat niet elke keer voor alles bij VWS moet worden aangeklopt. Zou de beeldvorming over gemeenten (toegerust op gedecentraliseerde verantwoordelijkheden) erg helpen.
- VWS is wel bereid om te kijken of verschillende ondersteuningsprogramma's meer geïntegreerd kunnen worden. Gebeurt nu al bij ondersteuning inkoop/aanbesteden/OZJ en i-sociaal domein en kan ook bij toegang.

5. Overige punten vanuit VWS die ingebracht kunnen worden

- Veel discussies met gemeenten gaan over (voldoende) financiën, maar wat zijn de **beleidsmatige wensen** van de VNG/gemeenten voor de komende Kabinetsperiode voor de Wmo en Jeugdwet/sociaal domein? Hoe kijkt de VNG aan tegen de samenhang in de verschillende zorgstelsels (contourennota) en ontwikkelingen in de ouderen/gehandicaptenzorg. Gemeenten gaan over eigen agenda, maar wat is nu strategische positie in aantal zaken. Er zijn in afgelopen half jaar ook regionale gesprekken met bewindspersonen en gemeenten geweest over langere termijnontwikkelingen. Is volgens VNG/gemeenten sociaal domein uitvoerbaar, betaalbaar, beheersbaar en hoe verbeteren we de kwaliteit en toegankelijkheid. Na de zomer ook consultatie van gemeenten over de contourennota en een informeel BO met VNG en ZN over ontwikkelingen in de samenwerking.
- Hoe faciliteert/ondersteunt de VNG gemeenten bij de komende ontwikkelingen, zoals regionale samenwerking bij gespecialiseerde jeugdzorg en doordecentralisatie beschermd wonen/ verbeteren toegang tot jeugd/Wmo, etc.?
Nu wordt veel ondersteuning geboden met geld van VWS. Belangrijk is dat gemeenten zichzelf beter organiseren en gezamenlijk

noodzakelijke programma's organiseren ter verbetering van hun uitvoering of ter ondersteuning van implementatie van beleid. Betekent ook aan de gemeentekant zorgen voor voldoende centrale, financiële armslag daartoe. Zodat niet elke keer voor alles bij VWS moet worden aangeklopt. Zou de beeldvorming over gemeenten (toegerust op gedecentraliseerde verantwoordelijkheden) erg helpen.

- Wat doet de VNG zelf om een meer integrale aanpak bij gemeenten te stimuleren (samenhang aanpak kwetsbare groepen) en uitvoering te verbeteren VNG-realisatie). Je kunt niet verwachten dat als je jezelf hierop niet organiseert, dat ministeries c.q. de politiek gemeenten niet opzadelen met programma's/trajecten.
- Hoe kijkt de VNG naar meer samenhang in de uitvoering tussen gemeenten en aanbieders mede op gebied van ICT-ontwikkelingen als standaardisatie en betrokkenheid bij Informatieberaad Zorg.

DMO-TEAM C
Kenmerk
1716797-207809-DMO